

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från vallen utmed staden södra sida, Nya Lödöse, Göteborg - komplettering 2023

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av prover från vallen utmed staden södra sida, Nya Lödöse, Göteborg - komplettering 2023*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:46). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

06 Juni 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:46
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN VALLEN UTMED
STADENS SÖDRA SIDA, NYA LÖDÖSE, GÖTEBORG –
KOMPLETTERING 2023

Uppdragsgivare: Arkeologerna, Kvarnbygatan 12, 431 34 Mölndal (kontaktperson: Mattias Öbrink, 010-480 82 12)

Område: Göteborg **Prov nr:** 19465-19470 **Antal Prov:** 6

Dendrokronologiskt objekt: Palissad (19465), Rustbädd (19466-19468), Påle (19469), Stolpe (19470)

Resultat:

Dendr o nr:	Provnr; Kontext	Träd- slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	Kommentarer (vågat dateringsförslag inom parantes)
19465	149; 223	Gran	37	Ej W	(1532)		(1532-1542)
19466	151; 270	Ek	160+~10	Sp 10+~10, Ej W	1513	1523-1527	
19467	152; 270	Ek	213	Sp 15, W?	1530	1530-1535	(V 1530/31)
19468	153; 261	Ek	101	Sp 13, W	1530	V 1530/31	
19469	1007; 666	Ek	86; 1	Nära Sp, Ej W	1503	E 1513	(1513-1533)
19470	1011; 777	Ek	114	Nära Sp, Ej W	1466	E 1476	(1476-1490)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Virket från rustbädden, prov 19466 har avverkats någon gång **1523-1527** medan virket till prov 19467-19468 har avverkats **vinterhalvåret 1530/31** om ett gemensamt fällningsår förutsätts. Dock finns det en osäkerhet om den yttersta uppmätta ringen till prov 19467 är vankant och därför kan detta virke ha avverkats upp till fem år efter 1530.

Virket till prov 19469, del av en vägbank, har avverkats **efter 1513**. Provets kurvatur tyder på att splintveden ligger precis utanför den yttersta uppmätta årsringen och därför har avverkning mest troligt skett någon gång 1513-1533.

En stolpe (prov 19470), som antas vara äldre än övriga prover enligt foljebrevet, har avverkats **efter 1476**. Även där tyder provets kurvatur på att splintveden är nära och därför är det mest troligt att virket avverkats någon gång 1476-1490.

Ett prov av gran, 19465 med endast 37 årsringar har ej gått att med säkerhet datera. Med antagandet att granen är likåldrig med prov 19466-19469 syns en förhöjd korrelation, som inte är stark nog för att säkert datera provet, på år 1532 vilket i så fall skulle innebära att avverkning troligen skett någon gång 1532-1542.

Ekvirket korrelerar väldigt väl inbördes vilket tyder på att virket är hämtat från ett gemensamt skogsområde. Det korrelerar även högt mot tidigare analyserat virke från Nya Lödöse. Virket bör således vara hämtat från **norra Halland eller västra Västergötland**.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av provena. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2023. Dendrokronologisk analys av prover från vallen utmed stadens södra sida, Nya Lödöse, Göteborg – komplettering 2023. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2023:46. Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet